

Hükümetle Şark Demiryolları Şirketi arasında tekarrür eden itilafnamenin imza ve teatisi için mezuniyet itası hakkında $\frac{1}{36}$ numaralı kanun lâyihası ile Şark Demiryolları Şirketi ile yeniden tanzim ve imza olunan itilafnamenin gönderildiğine dair $\frac{8}{294}$ numaralı Başvekâlet tezkeresi ve Nafia ve Bütçe Encümenleri mazbataları

T. C.

Başvekâlet

Muamelat müdürlüğü

Şube 1

Sayı $\frac{6}{2021}$

13-5-929

B. M. M. Yüksek Reisliğine

Şark Demiryolları Şirketiyle 26 mayıs 927 tarihinde parafé edilen ve bu defa yeniden tashihat yapılarak Nafia Vekâletinin 11-5-929 tarih ve $\frac{842}{2117}$ numaralı tezkeresiyle tevdi ve İcra Vekilleri Heyetinin 13 mayıs 929 tarihli içtimasında Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan itilafnamenin musaddak sureti leffen takdim olunmuştur.

Bu içtima devresinde çıkarılması hususuna müsaade buyrulmasını rica ederim efendim.

Başvekil
İsmet

T. B. M. M.

B. Dncümeni

Karar № 114

*Esas № $\frac{3}{994}$
 $\frac{1}{36}$*

Bütçe Encümeni mazbatası

RİYASETİ CELİLEYE

Hükümeti Cümhuriye ile Şark Demiryolları işledici kumpanyası arasında geçmiş senelere ait olup icrası lâzım gelen tasfiyei hesabat ile mukavelei asliyesinden bazı maddelerinin yeni şeraiti iktisadiyeye muvafık bir hale getirilmesi hakkında kararlaştırılmış olan son itilafnamenin tasdikı ve tarafeyn arasında teatisi hususana mezuniyet itası hakkında kanun lâyihasile itilafname Nafia Vekili Recep Beyin huzuru ile müzakere ve tetkik olundu.

Aynı esas dahilinde Hükümetle şirket arasında ihzar olunup geçen sene encümenimize havale buyrulan itilafnameyi tetkik esnasında bazı maddelerinin tadili ve islahı mümkün olabileceği görülmüş olduğundan Hükümetce yeniden şirket ile müzakerata iptidar edilerek son itilafname meydana getirilmiştir.

son itilâfname gerek hesabat ve gerek readaptasyon maddelerinde daha nafi bir şekil aldığı gibi ayrıca şirket tarafından Edirne - İstanbul hattı üzerinde bir noktadan başlamak üzere doğruca Edirneye munteli olacak bir hat inşasına malî ve fennî şeraiti atiyen Hükûmetle tespit olunmak üzere şimdiden amade bulduklarına dair taahhüt mektubu alındığı da görülmüş olduğundan mezkûr itilâfnamenin Hükûmetçe imza ve teatisi hakkındaki kanun lâyihasının kabulü muvafık görülerek mektupların itilâfname ile birlikte tasdikı suretile lâyihanın kabulüne ve müstacelen ve terçihan müzakere istirhamile Heyeti Celileye arzına karar verildi.

29-5-929

Samsun	Kütahya	Isparta	Kâ.	M. M.	R. V.
<i>Adil</i>	<i>Niyazi Asım</i>	<i>Mükerrem</i>	Bursa	Aydın	İstanbul
	Erzurum	Erzurum	<i>Muhlis</i>	<i>Mühendis Mitat</i>	<i>Fuat</i>
	<i>H. Aziz</i>	<i>N. Atuf</i>	Yozgat	Tokat	Elaziz
			<i>S. Sırrı</i>	<i>Şevki</i>	<i>H. Tahsin</i>

Bütçe Encümeninin tadili

Hükûmetle Şark Demiryolları Şirketi arasında kararlaştırılan itilâfname ile mefufuları olan iki adet mektubun tasdikına dair kanun lâyihası

MADDE 1 — Hükûmetle Şark Demiryolları Şirketi arasında kararlaştırılan merbut itilâfnamenin imza ve teatisi ile mefufu iki adet mektubun kabulü için Hükûmete mezuniyet verilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

MADDE 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya Nafia ve Maliye Vekilleri memurdur.

İtilâfname

Bir taraftan Türkiye Hükûmeti Cümhuriyesini temsil eden Kütahya Mebusu ve Nafia Vekili Recep Beyefendi Hazretleri diğer taraftan Şark Demiryolları işletici kumpanyasını temsil eden mezkûr kumpanya Meclisi İdare Âzasından Mustafa Beyefendi ve kumpanya Baş Mühendisi Mösyö Bakl Hükûmetle kumpanya arasında muallâk mesailin ve bilhassa kumpanyanın imtiyaz mukavelâtı asliyesinin şeraiti hazırâi iktisadiyeye tevfiği için mevaddı atiyeyi kararlaştırmışlardır.

Madde 1 — Kumpanyanın Hükûmete karşı borcu 31 kânunvel 1926 tarihinde sermaye ve faiz olarak maktuan altı buçuk milyon altın frank tespit ve kabul edilmiştir. Binaenaleyh her iki taraf, esas ve menşei, işbu mukavelenamenin akti tarihinden mukaddem hadis olan her hangi bir hal veya vaziyete atfedilebilecek bütün matalip ve müddeiyattan - işbu hal ve vaziyetlerin ve bilhassa hattın tabi olduğu yeni şeraitin netayiç ve tesirâtı işbu mukavelename tarihinden sonra devamı icap etse bile - sarfı nazar ve yekdiğerinini ibra ederler.

Şu kadar ki işbu ibra keyfiyeti hiç bir zaman işbu mukavelenamenin usulen mevkkii meriyete gireceği zamandan sonra hadis olacak her hangi bir hal veya vaziyete atfedilebilecek ve eylevm mer'i mukavelât ve itilâfat ve diğer ukudata istinaden dermehan olunabilecek matalip ve müddeiyattan şimdiden ferağatı iddiaya sebep teşkil etmez.

Madde 2 — Kumpanya 1 kânunsani 1912 tarihinden itibaren Türkiye Cümhuriyetinden gayri Hükûmetler arazisi dahilinde işletmiş olduğu asli veya şube hatlarından dolayı mezkûr Hükûmetlerle işletme hesabatının rüyetinden tevellüt edecek netayici kendi uhdei mes'uliyetine almayı kabul eder.

Madde 3 — Kırk milyon franklık $\frac{1}{18}$ mart 1894 istikrazı, yeni bir şekle mahsus olan Türk düyunatı meyamına dahil bulunduğundan, Hükümet $\frac{1}{18}$ mart ve 9 nisan 1894 tarihlerinde Maliye Nazırı tarafından kumpanyaya gönderilmiş olan iki tezkerenin mevzuu mütealliki kalmamış olmasına binaen hükmü olmadığını beyan eder ve işbu istikrazın tesviyesi hususuna dair her hangi bir hükümet, şirket veya şahsı salıs tarafından kumpanyaya karşı vakı olacak bütün müddeiyatın netayicini üzerine almayı kabul eder.

Madde 4 — Kumpanya birinci maddede beyan olunan altı buçuk milyon altın franktan 25 Teşrinievvel 1927 tarihinde tediye edilen iki milyondan maadasını bilâ faiz şeraiti atfiye dairesinde tediye edecektir .

İşbu mukavenamenin tastiki tarihinden itibaren bir ay zarfında üç milyon altın frank;

Birinci tediye tarihinden itibaren iki ay zarfında bir buçuk milyon altın frank ;

Madde 5 — 11/12 kânunevvel 1885 tarihli mukavlenamenin dördüncü maddesi son fıkrası müstesna olmak üzere ve 15 haziran 1909 tarihli mukavlenamenin üçüncü maddesinin (B) fıkrası yerine zirdeki fıkralar ikame edilmiştir:

Kumpanya 1 Kânunsani 1927 tarihinden itibaren işlettiği şebekei asliye hututunun işletme hasılatı gazri safiyesinden kilometre başına senevî maktuan on iki bin altın franga muadil bir para alacaktır. Kumpanyanın hissesine düşen kilometre başına senevî on iki bin altın frangın ifrazından sonra hasılatı gayri safiyenin mütebakisinin yüzde yetmiş beşi kumpanyaya yüzde yirmi beşi Devlete ait olacaktır.

İşbu maddedeki düsturun tatbiki için Türkiye arazisi dahilinde mevcut şebekei asliyenin hakiki ve topoğrafi tulü nazarı itibare alınacak ve Sirkeci-Yeşilköy hattı iki defa hesap edilecektir.

Madde 6 — 1 Kânunsani 1927 tarihinden itibaren Alpulu - Kırklareli hattının inşasına dair olan 7-20 Kânunevvel 1910 tarihli mukavlenamei munzammanın dokuzuncu maddesinde kabul edilen düsturun hasılı altın frank olmak üzere hesap edilecektir.

Madde 7 — 1 Kânunsani 1927 tarihinden itibaren Edirne - Karaağaç hattına dair olan 3 Teşrinisani 1917 tarihli mukavlenamei munzammanın üçüncü maddesinde kabul edilen düsturun hasılı altın frank olmak üzere hesap edilecektir.

Madde 8 — Alpulu - Kırklareli hattı için 7- 20 temmuz 1910 tarihli mukavlenamenin onuncu ve on birinci maddeleri mucibince kilometre başına kumpanyaya ilk ifraz edilen 5420 firank taksiti senevî beşinci maddede muharrer hattı aslinin işletme düsturuna ithal edilmiş olduğundan Hükümet bu hususdaki bilumum teahhüdat ve vecaibden tamamen beri kılınmıştır

Madde 9 — Gerek aslı beşinci maddede derpiş edilen tul üzerinden ve gerek şube hatlarında teftiş masarifi olarak şimdiye kadar kilo metre başına Hükümete verilmekte olan senevî iki yüz yetmiş kuruş, taalluk ettiği sene zarfında tatbik edilen tarife emsalile zarbedilerek hesap ve tesviye olunacaktır .

Madde 10 — 10 — İşbu mukavlenamenin 5, 6, ve 7 inci maddelerinde mezkûr düsturların tatbiki, kumpanyanın işletme masrafını kapadıktan sonra , masarifi umumiyesine malzemesinin tecdit masarifine, Alpulu- Kırklareli hattının masarifi tesisiyesi mürettebatı seneviyesine ve nizamnamei dahilisi mucibince muhassas sermayeye verilmesi muktazi faizine ve hulâsa bu sayılanların kâffesine mukabil olmak üzere aşğarı bir milyon ikiyüz yirmi yedi bin yüz elli iki altın firank temin edemediği takdirde Hükümet esas tarifelere yahut bunların emsaline zam icrası suretile anıfûlbeyan bir milyon iki yüz yirmi yedi bin yüz elli iki frangın ikmalî için lâzım olan farkı telâfi ettirmeği taahüt eder. Zammın icrasına kadar noksan mebalîğ intizar hesabına geçirilecektir.

Madde 11 — Bundan evvelki maddede zikrolunan senevî ademi kifaye mebalîğ intizar hesabına zimmet kaydedilecek ve işbu mukavlenamenin beşinci, altıncı ve yedinci maddelerinde beyan olunan esasların tatbiki üzerine Hükümetin hissesine düşen mebalîğ intizar hesabının tasfiyei kat'iyesine kadar aynı hesaba matlup kaydedilecektir. İşbu intizar hesabı her sene, senelik işletme hesabatının rüyetinde tahakkuk ettirilecek ve bu tahakkuk neticesinde Hükümetin zimmetinde görülecek mebalîğ kumpanya lehine yüzde beşten faiz yörüdülecektir.

İşbu mukavenamenin tastiki tarihindeki senei hesabiyeden sonra her senenin kânunusanisinden itibaren Hükûmet hissesinin tediyesine kadar geçen zaman için şirket Hükûmete % 5 faiz verecektir.

Madde 12 — Şirket bu tarihten nihayet 1931 tarihine kadar Türkiye arazisi dahilindeki demiryoluna mahsus ve müstakil bir Türk anonim şirketi vücuda getirmeği taahhüt eder.

Diğer taraftan Hükûmet dahi işbu şirketin teşekkül ve faaliyeti ve kumpanyanın mukaveleten haiz olduğu hukuk ve vecaibin yeni teşekkül edecek şirkete intikali ve keza kumpanyanın yeni şirkete kalbi ve nizamnamesinin tadili için icap eden bütün kanunî müsaadati ita eyleyecektir.

Kumpanya, yeni şirketin teşekkülüne kadar her sene Hükûmete hesabatını verdiği esnada Türkiyedeki işletme faaliyetinin vaziyeti maliyesini müş'ir bir cetveli mahsus tanzım ve taktimini taahhüt eder.

Madde 13 — Şurası bilhassa mukarrerdir ki işbu mukavenamede münderic altın frank tabiri, mukavelat, ukud ve taahhüdatı mütekaddimenin tefsiri hususunda ve alelhusus raşa hakkında tarafeynin mütekabil noatai nazarlarını hiç bir suretle tadil edemez.

11 Mayıs 1929

Büyük Millet Meclisinin tastikine talikan

Nafia Vekili

Recep

Meclisi idare azasından

Mustafa

Kumpanya baş mühendisi

Bakl

Nafia Vekili Muhteremi Beyefendi Hazretlerine

Beyefendi Hazretleri,

Zatî Âlilerile bu gün imza ettiğimiz mukaveleye binaen berveçhi zir iki nokta hakkındaki muvafakatımızı arzı teyit ile kesbi şeref eyleriz

1° - Kumpanya iki sene zarfında «Alpullu Kırklareli» hattındaki ahşap traverslerin kâmilen demir traversler ile tebdilini kendi uhtei zimnetine alır.

2° - Kumpanya Meclisi İdare Reisi Sanisi Mr. Devinin hattın her hangi bir noktasından Edirneye inşa edilecek hat hakkındaki 9 mayıs 1929 tarihli mektubu münderecatını teyit eyleriz.

Bilvesile ihtiramâtı mahsusamızın lütfen kabulünü rica eyleriz efendim hazretleri.

Ankara 12 Mayıs 1929

Kumpanya Başmühendisi

Bakl

Meclisi idare âzasından

Mustafa

Ankara, 9 Mayıs 1929

Vekil Bey,

Şerefyap olduğum mülâkatınızda görüşdüğümüz veçhile Hükûmeti Cümhuriyeye arzu edildiği takdirde Yunan arazisinden geçmeksizin hali hazırdaki hattın gayri muayyen bir noktasından Edirneye gidecek bir hat inşası ve buna muktezi sermayeyi koymaya kumpanyamızın amade olduğunu beyan ederim.

Malî ve fennî şerait ve zikredilen şube hattının ayrılma noktası Hükûmetle şirket arasında bilâhara tespit edilecektir.

İşbu beyanatın tarihinden itibaren üç sene zarfında Hükümetin talebi üzerine bu şube hattı inşa edilirse yeni hattın işletme imtiyazı bize verilecektir. Elyevm işlemekte olan hutut ile aynı zamanda nihayet bulacaktır.

Tanzimat . . . . .

Şirketin Reisi sanisi
Devis

(Hükümetle Şark demir yolları şirketi arasında evvelce kararlaştırılan itilâfname projesile Nafia Encümeni mazbatası ve bu bapta Bütçe Encümeninin tali komisyonu raporu bu içtima senesi ibtidasında tap ve tevzi olunan encümenler ruznamelerinin 68 - 69 uncu sahifelerinde münderiç bulunduğundan tekrar tab'ından sarfı nazar olunmuştur)

Yanlış - doğru cetveli

Sayfa	Satır	Yanlış	Doğrusu
2	4	Bakl	Bakl,
2	5	hazırâi	hazırâi
2	5	mevaddı	mevadı
2	6	kararlaştırılmışlardır	kararlaştırmışlardır :
2	12	yekdiğerinini	yekdiğerini
2	19	Hükümetlerle	hükümetlerle
3	1	şekle	şekli
3	1	olan	alan
3	5	salis	salis
3	8	atiye	atiye
3	9	edecektir.	edecektir :
3	10	tastiki	tasdıkı
3	16	gazri	gayri
3	22	itibaren	itibaren,
3	25	itibaren	itibaren,
3	36	Madde 10—10—	Madde 10—
3	39	faizine	faize
3	47	mebaliğ	mebaliğe
4	10	esnada	esnada
4		eyleriz	eyleriz :
4		Mr. Devinin	Mr. Devisin,
5	4	tanzimat	tanzimat